

Inntektsrammer

Et faktaark i serien om økonomisk regulering av strømnetselskaper

Hvert år bestemmer vi individuelle inntektsrammer for nettselskapene. Inntektsrammene skal dekke nettselskapenes kostnader og avskrivninger. Over tid skal inntektsrammen også gi nettselskapene en rimelig avkastning på deres investerte kapital.

Den økonomiske reguleringen av nettselskaper skal legge til rette for at nettselskapene drifter, utnytter og utvikler strømmettet på en samfunnsmessig rasjonell måte. Inntektsrammen er et viktig virkemiddel i denne reguleringen.

INNTEKTSRAMMEN

Inntektsrammen utgjør en stor del av de enkelte nettselskapenes tillatte inntekt¹, hvor den tillatte inntekten fungerer som et tak på hvor store inntekter et nettselskap kan ha hvert år.

Vi beregner årlig individuelle inntektsrammer for alle nettselskapene. Inntektsrammene er delvis basert på nettselskapets egne kostnader og delvis basert på en kostnadsnorm.

På bransjenivå skal summen av alle inntektsrammene over tid dekke summen av nettselskapenes kostnader, avskrivninger og en rimelig avkastning på deres investerte kapital. Oppgaven vår er å fordele den totale inntektsrammen riktig mellom de enkelte selskapene.

Informasjonen i dette arket gjelder først og fremst for de nettselskapene som eier og drifter regionalt og lokalt distribusjonsnett. Mye av informasjonen vil likevel også gjelde for Statnett SF, som eier og drifter transmisjonsnettet i Norge.

VARSEL OG VEDTAK OM INNTEKTSRAMME

Vi varsler nettselskapene om størrelsen på årets inntektsramme før året har startet. Dette gjør vi fordi nettselskapene skal bruke denne informasjonen når de skal fastsette neste års tariff. På det tidspunktet vet vi lite om årets faktiske verdier, og vi lager estimer for renter, inflasjon og kraftpris som brukes i beregningen av inntektsrammene.

Etter at året som inntektsrammen gjelder for er over, kan vi vedta endelige inntektsrammer. Da vet vi det faktiske nivået på renter, inflasjon og kraftpris.

I teorien vil differansen mellom varsel og vedtak om inntektsramme kun oppstå på grunn av endringer i rente, inflasjon og kraftpris. I praksis kan derimot differanser

¹ Les mer om tillatt inntekt i faktaark 1/2021

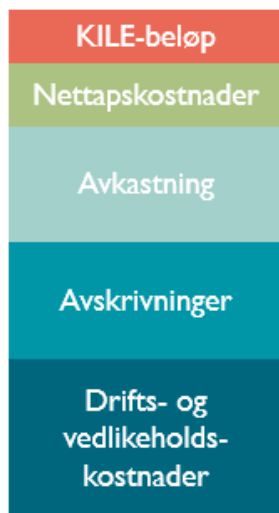
Reguleringsmyndigheten for energi (RME) skal sikre en effektiv overføring, omsetning og bruk av energi. Oppgavene følger av energiloven og underliggende forskrifter, samt Eldirektiv III og tilhørende forordninger. RME arbeider for å sikre at det utarbeides gode løsninger i det nordiske og europeiske kraftmarkedet. RME er også reguleringsmyndighet etter naturgassloven.

Hovedkontor
Middelthunsgt. 29
Postboks 509 I, Majorstuen
0301 Oslo
Telefon: (+47) 22 95 95 95
rme@nve.no

oppstå også som følge av at vi oppdager og retter opp feil i datagrunnlaget.

KOSTNADSGRUNNLAGET

Kostnadsgrunnlaget består av flere kostnadselementer², som vist i Figur 1. Det er kostnader ved drift og vedlikehold av strømnettet og kostnader ved investeringer i nettanlegg (årlige avskrivninger og avkastning) som utgjør størsteparten av kostnadsgrunnlaget. I tillegg inkluderer vi kostnader som oppstår som følge av overføringstap i nettet og en kvalitetsjustering for ikke-levert energi (KILE-beløp).

Figur 1: Kostnadselementer i kostnadsgrunnlaget.

Kostnadsgrunnlaget er basert på de siste tilgjengelige regnskapstallene for selskapene, som vil si regnskaper fra to år tilbake i tid i forhold til året som inntektsrammen gjelder for.

Vi oppjusterer drifts- og vedlikeholdskostnader og KILE-beløp med to års inflasjon for at disse størrelsene skal kunne fungere som kostnadsestimater for inntektsrammeåret. Nettapskostnaden blir ikke inflasjonsjustert, men denne er basert på den aktuelle kraftprisen for inntektsrammeåret. Avskrivninger og avkastning blir heller ikke inflasjonsjustert, men vi korrigerer for tidsetterlep på kapital kostnader direkte i beregningen av tillatt inntekt.

KOSTNADSNORMEN

Kostnadsnormen er et mål på hva total kostnaden i et nettselskap skulle vært dersom de utførte oppgavene sine på en gjennomsnittlig effektiv måte. Kostnadsnormen tar hensyn til omfanget av de enkelte nettselskaperes oppgaver

og plikter, men den er i stor grad frikoblet fra selskaperes egne kostnader. På den måten blir ikke kostnadsnormen påvirket av beslutninger som selskapet gjør.

Vi beregner individuelle kostnadsnormer³ for nettselskapene ved hjelp av sammenlignende analyser. Analysene måler ressursbruken, eller total kostnaden, i de ulike selskapene opp mot oppgavene de skal utføre. Resultatene fra de sammenlignende analysene viser hvor kostnadseffektivt de ulike nettselskapene drifter, utvikler og utnytter sitt strømnnett. Kostnadseffektiviteten blir også justert for flere ulike rammevilkår. På den måten tar vi høyde for at nettselskapene opererer under ulike geografiske, klimatiske og miljømessige forhold.

Kostnadsnormen til et gjennomsnittlig effektivt nettselskap vil være tilnærmet lik kostnadsgrunnlaget deres, og selskapet kan forvente å få en avkastning på sin kapital som tilsvarer referanserenten⁴.

HVOR MYE SKAL KOSTNADSNORMEN BETY FOR INNTEKTSRAMMEN?

Vektingen av kostnadsnormen i inntektsrammen har mye å si for insentivene i den økonomiske reguleringen. Hvis kostnadsnormen vektes med 0 prosent vil det kun være nettselskaperes egne kostnader som bestemmer inntekten. I et slikt tilfelle vil vi ha en ren avkastningsregulering, og det vil være vanskelig å gi nettselskapene gode insentiver til å utføre oppgavene sine på en kostnadseffektiv måte. Hvis kostnadsnormen vektes med 100 prosent vil det kun være kostnadsnormen som bestemmer inntekten. I et slikt tilfelle vil vi ha en ren insentivregulering, og det vil være svært gunstig for nettselskapene å operere på en kostnadseffektiv måte. Samtidig krever en slik regulering at vi beregner tilnærmet perfekte kostnadsnormer.

De sammenlignende analysene gir oss gode estimater på kostnadsnormer, men estimatene er ikke perfekte. Derfor har vi valgt en hybridmodell, hvor kostnadsnormen vektes med 60 prosent i inntektsrammeberegningen. Resterende 40 prosent er kostnadsgrunnlaget.

Vektingen av kostnadsgrunnlag og kostnadsnorm er vist i Figur 2. Dette betyr at hvert enkelt nettselskap med stor sikkerhet får dekket 40 prosent av sine faktiske kostnader gjennom inntektsrammen. De resterende 60 prosentene vil avhenge av hvor kostnadseffektivt nettselskapet utfører sine oppgaver sammenlignet med de andre selskapene.

² Les mer om kostnadsgrunnlaget i faktaark 3/2021

³ Les mer om kostnadsnormen for lokalt og regionalt distribusjonsnett i faktaark 4/2021 og 5/2021

⁴ Les mer om referanserenten i faktaark 8/2021

Figur 2: Vekting av kostnadsnormen.

Vi jobber stadig med å videreutvikle modellene for kostnadsnormer. Etter hvert som modellene blir mer presise, kan vi øke vektingen av kostnadsnormen. Fra og med inntektsrammen for 2023 vil vi øke vektingen av kostnadsnormen til 70 prosent⁵. Dette vil ytterligere styrke nettselskapenes insentiver til kostnadseffektivitet.

HVORDAN GIR INNTEKTSRAMMEN INSENTIVER TIL KOSTNADSEFFEKTIVITET?

Nettselskapet skal utføre sine oppgaver og oppfylle sine plikter mest mulig effektivt, og til lavest mulig kostnad over tid. For at dette skal fungere i praksis må det være noe som motiverer nettselskapene til å ta de riktige valgene. Dette kan for eksempel være tanken på et økt avkastning i selskapet, eller tanken på at deres nettkunder betaler riktig pris for strømleveringen.

Kostnadseffektivitet lønner seg for nettselskapet

Avkastningen til det enkelte nettselskapet er knyttet til deres kostnadseffektivitet. Nettselskapene har altså mulighet til å øke sin avkastning dersom de legger om til en mer effektiv drift, utvikling og utnyttelse av strømmettet.

Avkastningen i kroner er differansen mellom nettselskapenes tillatte inntekt og deres totale driftskostnader og avskrivninger. Siden vi bestemmer nivået på inntektene, er det gjennom styring av kostnadene at selskapet kan påvirke sin avkastning.

Figur 3 viser hvordan inntekten vil kunne variere etter hvor kostnadseffektivt et nettselskap opererer. Hver søyle tilsvarer inntekten i tre ulike scenarioer, og inkluderer kostnader, avskrivninger og avkastning.

⁵ Les mer om endret vekting av kostnadsnormen i *RME-rapport 1/2019* kapittel 3.2

Figur 3: Avkastningen avhenger av nettselskapets kostnadseffektivitet.

Den venstre søylen viser kostnadene til et nettselskap som opererer på en gjennomsnittlig kostnadseffektiv måte, sammenlignet med andre nettselskaper. Her vil inntekten dekke deres faktiske kostnader og avskrivninger. I tillegg vil de få en avkastning på investert kapital som tilsvarer referanserenten.

Den midterste søylen viser kostnadene for det samme nettselskapet, men her er kostnadene høyere enn tidligere. I dette tilfellet opererer selskapet mindre kostnadseffektivt. Inntekten til selskapet vil likevel dekke deres faktiske kostnader og avskrivninger, men avkastningen den dekker er mye lavere enn tidligere.

Den høyre søylen viser nettselskapets kostnader når det opererer på en mer kostnadseffektiv måte enn andre selskaper. I dette tilfellet vil inntekten være lavere enn i de to foregående eksemplene, men siden kostnadene også er lavere enn tidligere, vil selskapet ende opp med en avkastning som er høyere enn referanserenten.

Kostnadseffektivitet lønner seg for nettkunden

Nettselskapene får dekket store deler av sin tillatte inntekt gjennom nettleien som kundene betaler. Som vi ser fra Figur 3 ovenfor, vil situasjonen med den høyre søylen være å foretrekke for nettselskapet siden den gir høyest avkastning. Den samme situasjonen vil være å foretrekke for nettkunden siden den gir lavest samlet inntekt til nettselskapet, som også betyr lavere nettleie.

Konkurransen mellom monopolselskaper

Den samlede inntektsrammen for bransjen er gitt på forhånd. De enkelte nettselskapene konkurrerer seg imellom om å være blant de mest kostnadseffektive, slik at de kan sikre seg en størst mulig del av den samlede

inntektsrammen. Denne konkurransen simulerer et marked blant monopolselskapene.

Innteksreguleringen gir ikke bare insentiver til å være kostnadseffektiv, men også til å forbli kostnadseffektive. Dette henger sammen med at vi gjennomfører nye sammenlignende analyser hvert år. Dermed må nettselskapene stadig ta nye grep for å bli eller forbli kostnadseffektive. Når de fleste nettselskapene kontinuerlig streber etter å bli mer kostnadseffektive, betyr det at de nettselskapene som drifter sin virksomhet «på den samme gamle måten» vil bli mindre kostnadseffektive over tid. Dette er fordi den totale inntektsrammen for bransjen hvert år er gitt, og ingen nettselskap kan få en økt avkastning uten at andre nettselskaper får en redusert avkastning.

Nettselskapene har altså insentiver til å kontinuerlig redusere sine totale kostnader for å bli mer kostnadseffektive. Dette kommer kundene til gode gjennom at nettleien blir så lav som mulig.

HVORDAN KORRIGERER VI FOR FEIL I INNTEKTSRAMMEN?

Re-kalibrering av inntektsrammer

Kostnadsgrunnlaget består av inflasjonsjusterte kostnader fra to år tilbake i tid. Disse vil avvike fra de faktiske kostnadene som oppstår i det året inntektsrammen gjelder for. Derfor vil det oppstå en differanse mellom den samlede inntektsrammen for bransjen og summen av de faktiske kostnadene for bransjen.

Vi korrigerer for dette avviket gjennom en fast prosedyre som vi kaller re-kalibrering av inntektsrammer. Her fordeler vi differansen mellom estimerte kostnader i kostnadsgrunnlaget og faktiske kostnader mellom selskapene basert på deres andel av bransjens totale avkastningsgrunnlag. Beløpet til re-kalibrering legges til eller trekkes fra inntektsrammen to år senere. På grunn av tidsetterslepet på beløpet til re-kalibrering, inkluderer vi renter for to år, tilsvarende størrelsen på referanserenten disse årene.

Vi holder kapitalkostnader utenfor re-kalibreringen siden tidsetterslepet for disse kostnadene alt er tatt hensyn til i beregningen av tillatt inntekt.

Omgjøring av inntektsrammer

Selv om vi tar en grundig gjennomgang av de økonomiske og tekniske dataene som skal brukes i beregningen av inntektsrammer, hender det at vi oppdager feil i data etter at vi har fattet vedtak om inntektsramme for et år. På grunn av teknikaliteter i beregningen av kostnadsnormer, vil datafeil hos ett nettselskap kunne påvirke inntektsrammen

til andre selskaper. Derfor er det viktig at vi får korrigert alle feil vi får kjennskap til.

Vi følger en fast rutine hvor vi korrigerer for feil i inntektsrammene. I praksis gjør vi en ny inntektsrammeberegning to år etter den opprinnelige beregningen. I den nye beregningen tar vi hensyn til alle kjente feil. Differansen mellom opprinnelig beregning og ny beregning kan være positiv eller negativ, og vil være størst for de selskapene som hadde feil i egne data. Vi legger til eller trekker fra denne differansen når vi vedtar inntektsrammen to år senere.